

Helynévmagyarázatok*

Temespaulis A Versectől nyugat-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1492: *Paulys* (Csánki 2: 56); 1569–79: *Pavliš* (Engel: TemMold. 105); 1808: „*Paulis* h. *Paulish* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 499); 1894: *Temes-Paulis* (Mező: HivHn. 109). Az Aradtól kelet-délkeletre egy középkori település *Pálülése* (tkp. ’Pál lakóhelye’) nevéből a románban *Păuliș* formálódott, s ez a magyarban is meghonosodott *Paulis*-ként (l. *Ópálos* alatt). Lehetséges, hogy a Temes megyei *Paulis* hn. is így alakult ki. Az országos helységnévrendezés

* L. MNy. 2008: 501–4.

során a hn.-hez illesztett *Temes-* előtag megkülönböztető szerepű. A szerb *Pavliš* 'Temes-paulis' a magyarból való. – Vö. **Ópálos**.

Temesremete A Temesvártól kelet-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1476: *Remethe* (Csánki 2: 60); 1700 k.: *Remete* (Engel: TemMold. 114); 1806: *Remete* (Lipszky térképe); 1907: *Temesremete* (Hnt. 1010). A *Remete* hn. a szn.-ként [1351: *Remete*: ÓMolv. 194] is alkalmazott *remete* fn.-ből alakult. A megkülönböztető szerepű *Temes-* előtag a megyei hovatartozást jelöli. A román *Remetea Mare* 'Temesremete' (Suciú 2: 75) tkp. értelme 'Nagyremete' (Iordan: TopRom. 245). – Vö. **Dunaremete, Hosszúremete**.

Temesszőlős A Versectől délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1569–79: *Sočica* (Engel: TemMold. 130); 1700 k.: *Szocsicza* (uo.); 1808: „*Szolcsicza* h. *Solcsica* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 634); 1909: *Temes-szőlős* (Mező: HivKözs. 2: 1065). A *Szocsicza* ~ *Szolcsica* hn. szerb eredetű; vö. szerb *Sočica* hn. (l. még *Sočice* 'helység Boszniában', 'helység Montenegróban') < szerb-horvát *sočica* 'kevés só; madársóska'). Az országos helységnévrendezés során tudatos magyarosítással adott *Temesszőlős* hn. egyfelől a falu nagy szőlőtermelő voltára, másfelől a megyei hovatartozásra utal (Mező: HivHn. 258). A szerb névalak *Sočica* (Marković: ImVojv. 162). – Vö. **Nagyszőlős**.

Temesújlak A Temesvártól délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1459: *Tothyllek, Magyaryllek* (Csánki 2: 11); 1554–79: *Dolna Ulug', Gorna Ulug'* (Engel: TemMold. 143); 1700 k.: *Ulyuk* (uo.); 1761: *Vylak* (Suciú 2: 217); 1808: „*Újlak* h. *Ujluk* val.” (Lipszky: Rep. 1: 704); 1909: *Temesújlak* (Mező: HivKözs. 2: 1148). Az *Újlak* hn. az *új* mn.-nek és a *lak* 'száláshely, lakóhely, település' fn.-nek az összetétele. A megkülönböztető szerepű *Temes-* előtag a megyei hovatartozást jelöli. – A román *Uliuc* 'Temesújlak' (Suciú 2: 217) a magyarból való. – Vö. **Abaujlak**.

Temesváralja A Fehértemplomtól nyugat-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1473: *Duplay* (Csánki 2: 100); 1554–79: *Duplay* (Engel: TemMold. 50); 1808: „*Duplaj* val.” (Lipszky: Rep. 1: 159); 1884: „*Duplaja (Duplaj, Temes-Váralja)*” (Bavaniste und Jaszenova. 1: 75 000-es térkép); 1893: *Temesváralja* (Mező: HivHn. 105.); 1907: *Temesváralja* (Hnt. 1040); 1973: *Dupljaja* (ImMesta. 1973. 133). A magyar *Duplaj* ~ *Duplaja* hn. szerb eredetű; vö. szerb *Dupljaj* 'helység Valjevo környékén'. Ez a *duplja* 'odú, üreg, barlang' -aj képzős származéka. A *Dupljaj* > *Dupljaja* módosulásához l. *Cserépalja* magyarázatát. Az új *Temesváralja* hn. megalkotásához talán az a 118 m magas, *Cetatea* ('vár, erőd') nevű magaslat (l. fent megnevezett 1884. évi térképen) szolgált indítékul, amely a szomszédos Orešac ~ Homokdiód községtől délnyugatra emelkedik, s az egykori *Zsidóvár*-ral [1569–79: *Židovar, Zidovar*: Engel: TemMold. 154.] azonos. (Dickenmann: Stud. 1: 112; Mező: HivHn. 105, 107.) – Vö. **Iregszemcse, Váralja**.

Temesvukovár A Temesberénytől északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1569–79: *V?q?va* (Engel: TemMold. 151); 1700 k.: *Vukovo* (uo.); 1808: „*Vukova* val.” (Lipszky: Rep. 1: 747); 1893: *Temes-Vukovár* (Mező: HivHn. 96). Az elsődleges *Vukovo* ~ *Vukova* hn. szerb eredetű; vö. szerb *Vukovo* hn. (ImMesta. 1973. 433) < *Vuk* szn. < *vuk* 'farkas'. A hatósági úton megállapított *Temesvukovár* a történelmi *Vukovár* ~ *Valkóvár* analógiáját tükrözi, s előtagjával a megyei hovatartozást jelöli. A román névalak *Vucova*. (Suciú 2: 258; Petrovici: StDialTop. 78.) – Vö. **Vukovár**.

Tiszény A Sztorkpótól északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1379: *Tyzen* (Csánki 1: 313); 1336: *Tisincz* (Makkai: I. RákGy. 119); 1773: *Tissinecz* (LexLoc. 252); 1808: „*Tisinez* aliis *Tiszinez* h. *Tissinec* vel *Tysýnec* s.” (Lipszky: Rep. 1: 683); 1882: „*Tisinyecz*,

(*Tissinecz*) (Ihász: Hnt. 341); 1907: *Tizsény* (Hnt. 1053); A szlovák *Tisinec* hn. átvétele. Ehhez l. *tisina* 'tiszaferdő, tiszafaliget' (Hvozdzik 1: 1328). A *š*-vel hangzó szlovák *Tišinec* magyar *Tisinyec* alakot bizonyára a szlovák *tišina* 'csend' befolyásolta. Az országos helységnévrendezés során megállapított *Tizsény* névalak a régi *Tyzen* (l. fent) önkényes olvasatán alapul (Mező: HivHn. 172; ZJČ. 303). – Vö. **Alsótizsény**.

Tógyér A Dentától nyugat-északnyugatra, Gyér szomszédságában fekvő helység fontosabb adatai: 1569–79: *Tod G'ir* (Engel: TemMold. 140); 1761: *Togier* (uo.); 1808: „*Tógyér* vel *Togér* h.” (Lipszky: Rep. 1: 685). Az elsődleges *Tógyér* hn. a *tót* népnév és a szomszédos faluról vett *Gyér* hn. összetétele. A *Tógyér* > *Tógyér* változáshoz l. *Tótalmás* > *Tóalmás*, *Tótfalu* > *Tófalu*, *Tótváros* > *Tóváros* (Kiss: NyudÉrt. 139: 21, 23). A román *Toager* 'Tógyér' (Suciu 2: 198) a magyarból való. – Vö. **Gyér**.

Tornova A Borosjenőtől dél-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1406–9: *Thornova* (Suciu 2: 198); 1490: *Thernowa* (uo.); 1808: „*Ternová* val. (ubi olim *Eperies*)” (Lipszky: Rep. 1: 679); 1910: *Tornova* (Mező: HivHn. 193, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). A helynév szláv eredetű. Forrása egy szláv **Тьрнова* (< **трьнь* 'tüske, tövis, kökény'). Tkp. értelme 'kökényes'. A román névalak *Tîrnova* (Suciu 2: 198). A Lipszkytól ide helyezett *Eperjes* (l. fent) 16. századi adólajstrom szerint is errefelé lehetett (Csánki 1: 768; Moór: ZONF. 6: 112; Jordan: TopRom. 480). – Vö. **Torna**.

Torontálmás A Pancsovától északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1569–79: *Yabučiča* (Engel: TemMold. 69); 1717: *Jabuka* (uo.); 1808: „*Jabuka* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 268); 1913: *Torontálmás* (Hnt. 1241). Az elsődleges *Jabučica* hn. a szerb *jabučica* 'kis almafa, almafácska' (< *jabuka* 'almafa') fn.-ből alakult. Később a kicsinyítő képző nélküli *Jabuka* névalak állandósult. Az országos helységnévrendezés során ezt fordították *Temesalmás*-ra, előtagjában a megyei hovatartozásra utaló *Temes*-sel.

Torontáldinnyés A Temesvártól délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1333: *Scentkural* (Mező: Templ. 127); 1416: *Zenthkyral* (uo.); 1515: *Belzenthkyral* (Engel: TemMold. 125); 1569–79: *Bel S'nyqiral* (uo. 124); 1717: *Dignasch* (i. m. 125); 1723: *Dingnas* (uo.); 1808: „*Dinjas* aliis *Tinjas* ill. *Dinyés* h. (Lipszky: Rep. 1. 134); 1851: *Dinnyás* (Fényes: MoGSz. 1: 260); 1909: *Torontáldinnyés* (Mező: HivKözs. 2: 226). Az elsődleges *Szentkirály* hn. a falu templomának védőszentjével, Szent István magyar királlyal kapcsolatos. A szomszédos Szentkirálytól *Bel*- (tkp. 'belső') előtaggal különböztették meg. A török hódoltság végére a falu neve *Dinnyés* lett. Ez a magyar *dinnye* növénynev -s képzős származéka. Az országos helységnévrendezés során a *Dinnyés* hn. kiegészült a megyére utaló *Torontál*- előtaggal. – A román *Dinias* 'Torontáldinnyés' (Suciu 1: 200) a magyarból származó szerb *Dinjaš* hn. átvétele. – Vö. **Dinnyés**.

Torontálkeresztes Romániai helység a Bánságban Módostól északra; 'Cruceni'. [1880: *P. Keresztur* Hátsek: MegyTérk. Torontál m. a.; 1882: „*Keresztur*, telepítvény”: Juhos: Hnt. 150; 1884/1909: *Keresztúr* (*Keresztes*), *Keresztur* psz.: *Detta*. 1:75 000-es térkép; 1892: *Keresztes*: Hnt. 1238; 1904: *Keresztes*, *Keresztesi p.* Torontál vármegye közigazgatási és földmivelési térképe 1:144 000; 1909: *Torontálkeresztes*: Mező: HivKözs. 2: 485]. A kincstári pusztán László Miklós közalapítványi bérlő 1868-ban nyolcvan magyar családot telepített le, majd 1892-ben a közalapítványi uradalom újabb 78 családdal bővítette a telepeket. A *Keresztúr* ~ *Keresztes* hn. feltehetően a telepések korábbi lakóhelyével kapcsolatos. „Lakossága ... máig szegedi ő-ző tájszólásban beszél” (Bálint: SzögNemz. 1: 189). A román

Cruceni hn. (Suciu 1: 177) magyar mintára keletkezett tükörfordítással (MVF. Torontál vm. 125; Bodor: Délm. 33).

Torontálsziget A Pancsovától északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1432: *Zekel* (Györffy 3: 308); 1554–79: *S?qula* (Engel: TemMold. 121); 1660: *Sakule* (uo.); 1718: *Zekula* (Milleker 40); 1808: „*Szakula* val. *Sakula* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 620); 1888: *Torontál-Sziget* (Mező: HivHn. 106). Az elsődleges *Székely* hn. katonáskodó székelyek telepére utal. A szerbek a magyar hn.-ből *Sakule* névalakot formáltak, s ez meghonosodott a magyarban is *Szakula*-ként. Az új *Torontálsziget* hn. tudatos magyarosítás eredménye, és a Temes folyó félszigetalkotó kanyarulatával, továbbá a Torontál vármegyéhez való tartozással kapcsolatos. – Vö. **Székely, Szigetvár.**

Torontáludvar A Nagybecskerekétől dél-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1569–79: *Odvorač* (Engel: TemMold. 97); 1717: *Idvor* (uo.); 1808: „*Idvor* h. (Lipszky: Rep. 1: 259); 1910: *Torontáludvar* (Mező: HivHn. 252, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). A szerb régi *Odvorac*, mai *Idvor* a magyar *udvar* ’udvarház, kúria, telek épületekkel’ fn.-ből alakult. A magyar *Udvar* > *Idvor* megfeleléshez l. magyar *Újlak* ’helység a Szerémségben a Duna mellett’ > szerb *Ilok*. Az országos helységnévrendezés során a falu részére a *Torontáludvar* nevet állapították meg, előtagjában a megyei hovatartozást jelölő *Torontál*-lal. – Vö. **Illocska, Udvar.**

Tyuska Az Ökörmezőtől északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1614: *Thywaska* (Bélay: Már. 209); 1651: *Nagythiuska* (uo.); 1715: *Tyuska* (uo.); 1773: *Tyuska* (LexLoc. 135); 1808: „*Tyuska* h. *Ťuska* vel *Tjusska* s.” (Lipszky: Rep. 1: 700); 1901: *Csuszka* (Mező: HivHn. 193); 1939: *Tyuska* (Hnt. 1944. 592); 1969: *Тьука* (Zakarp. Obl. 375). A falu arról a patakról kapta nevét, amelynek völgyében települt. Az ukrán *Тьука*-hoz l. *Тьха* ’a Szeret mellékvize’ (SHUkr. 576). Az országos helységnévrendezés során a falu részére a *Csuszka* nevet állapították meg, de 1939-ben felelevenítették az eredeti *Tyuska* névalakot (Bélay: Már. 209; Mező: HivHn. 193).

Újozora A Nagybecskerekétől délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *Gorna Ozdin* (Engel: TemMold. 101); 1723: Vel[iki] *Ostin* (uo.); 1808: „*Uzdin* vel *Usdin* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 710); 1884: *Uzdin* (*Ozora*) (Antalfalva. 1: 75 000-es térkép); 1913: *Újozora* (Hnt. 1265). A szerb régi *Ozdin* (mai *Uzdin*) hn.-hez l. szerb régi *Uzdino* hn. (HASz. 20: 293). Ennek alapszavához l. szerb-horvát *uzda* ’kantárszár, gyeplő’. A tudatos magyarosítással megállapított *Ozora* névalakot idővel kiegészítették a megkülönböztető szerepű *Új*-előtaggal (Mező: HivHn. 224). – Vö. **Ozora.**

Vacsárcsi Romániai helység a Székelyföldön, Csíkszeredától északra; ’Văcărești’ [1576: *Vacsarcsi*: Suciu 2: 239; 1591: *Vacsárcsi*: uo.; 1808: *Vacsárcsi*: Lipszky: Rep. 2: 166]. Ismeretlen eredetű. Az első világháború utáni román hatóságok bizonyos fokú összecsengés alapján (l. román *Văcărașu* csn., *Văcăruș* csn.: Iordan: DicțFam. 483) a *Văcărești* nevet (Suciu 2: 239) állapították meg a helység részére. Ennek tkp. értelme ’Văcar emberei, Văcarék’. L. román *văcar* ’tehénpásztor, csordás’ (Kisch: Sieb. 129, 192; Constantinescu: DOR. 403; Cioranescu: DiccEtRum. 881).

Vágdebrőd A Pöstyéntől dél-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1309: *Daraag* (RDES. 1: 302; Györffy 4: 369); 1773: *Drahocz*, *Drachowetz*, *Drahowcze* (LexLoc. 141); 1808: „*Drahóc*z h. *Drahowce* s.” (Lipszky: Rep. 1: 152); 1910: *Vágdebrőd* (Mező: HivHn. 247, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). Az elsődleges *Darág* hn. pusztá személynév-ből keletkezett magyar névadással, vö. 1255: *Drag* szn., 1302: *Darag* szn. (ÁrpSzt. 258). Az

alapjául szolgáló szn. szláv eredetű, és etimológiailag összetartozik a magyar *drága* mellék-név szláv előzményével. A szlovák *Drahovce* hn. a magyar névadással párhuzamosan keletkezett. Tkp. értelme 'Drah emberei, Drahék'. A szlovák névalak idővel a magyarban is felülkerekedett *Drahóc*-ként. Az országos helységnévrendezés során a közelben levő (idővel elenyészett) *Debréte* falu (etimológiájához l. *Babosdöbréte* magyarázatát) régi *Debred* [1113/1249/1410: *Debred* DHA. 1: 393; Györffy 4: 370] adatát tévesen *Debród*-nek olvasták és *Drahóc*-ra alkalmazták. Így jött létre a *Vágdebród* névalak, amelynek megkülönböztető szerepű előtagja a Vág mellékére utal (Györffy 4: 370). – Vö. **Babosdöbréte, Debród, Drág, Drágszél.**

Valepaj Resicabányától északra fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *Valopaj* (Engel: TemMold. 145); 1597: *Valepaie* (uo.); 1717: *Valle Pay* (uo.); 1808: „*Vallepaj* vel *Váleapaj* val.” (Lipszky: Rep. 1: 714); 1911: *Valepaj* (Mező: HivKözs. 2: 1163). A román *Valeapai* (tkp. 'szalmavölgy, szalmapatak') átvétele. (Suciu 2: 235). Vö. *Szalmapatak* 'helység Nagyilondától északra, Românești' [1566: Nagh *Szalmapathak*: Suciu 2: 83; 1909: *Szalmapatak*: Mező: HivKözs. 2: 925]; régi román neve *Valea Pailor* volt.

Varázsliget A Fehértemplomtól nyugat-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *Viráč?v Gay* (Engel: TemMold. 150); 1717: *Wrachegay* (uo.); 1808: „*Vracsegaj* vel *Vracsohaj* h.” (Lipszky: Rep. 1: 744); 1882: *Vracsevgaj* (Ihász: Hnt. 372); 1909: *Varázsliget* (Mező: HivKözs. 2: 1200); 1973: *Vračev Gaj* (ImMesta. 1973. 425). A *Vracsevgaj* hn. a szerb *Vračev Gaj* hn. átvétele. Ehhez l. szerb *Vrač* csn. (LPH. 726) < *vrač* 'kuruzsló, jós, varázsló' és *gaj* 'liget'. Az országos helységnévrendezés során a falu a tükörfordítás-szerű *Varázsliget* nevet kapta (Mező: HivHn. 199). – Vö. **Liget.**

Várjeszenő A Homonnától délre fekvő helység fontosabb adatai: 1328: „Castellanus de *Jezenev*” (Csánki 1: 334); 1393: „castro *Jezenew*” (ZsigmOkl. 1: 347); 1808: „*Jeszenő* h. *Jesenow* s.” (Lipszky: Rep. 1: 277); 1904: *Várjeszenő* (Mező: HivHn. 225, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). A *Jeszenő* hn. szláv eredetű, és etimológiailag azonos a Szobránc környéki *Jeszenő*-vel. A helységnek egykor vára volt. Ezért kapta az országos helységnévrendezés során a megkülönböztető *Vár*- előtagot (Fügedi: Vár. 145; VSOS. 1: 512; Engel: KirHat. 119). – Vö. **Jeszenő.**

Vásáros A Lugostól észak-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1480: *Czykowsarhel* (Csánki 2: 18); 1488: *Wasarhel* (uo.); 1554–79: varoš-i *T?rg?v?šte* (Engel: TemMold. 136); 1700 k.: *Tergoviste* (uo.); 1808: „*Tergovistye* val.” (Lipszky: Rep. 1: 678); 1851: *Tergovest* (Fényes: MoGSz. 4: 200); 1881: „*Tergovesty*, (*Teregova*)” (Ihász: Hnt. 340); 1913: *Vásáros* (Hnt. 1292). Az elsődleges *Cikóvásárhely* hn. olyan vásáros helyet jelöl, amelynek birtokosa a *Cikó* család volt. A szláv eredetű román *Tîrgoviște* hn. (Suciu 2: 196) a magyar *Vásárhely* értelmi megfelelője. A *Tergovistye*-ként a magyarban is meghonosodott helységnevet az országos helységnévrendezés során a *Vásáros* névalakkal cserélték fel (Iordan: TopRom. 197; Mező: HivHn. 196). – Vö. **Cikó, Csikóvár, Tîrgoviște, Vásárhely.**

Vassafalva A Resicabányától északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1437: *Vazylow* (Csánki 2: 108); 1554–79: *Vaş?l?va* (Engel: TemMold. 146); 1597: *Alsó-Vasziova* (Suciu 2: 238); 1808: „*Vasziova* val.” (Lipszky: Rep. 1: 721); 1909: *Vassafalva* (Mező: HivKözs. 2: 1176). Az elsődleges *Vaszilov* hn. egy szerb *Vasilev* hn. (vö. *Vasilevo*, *Vasiljevo* hn.: ImMesta. 1973. 410) átvétele. A románban *Vasiova* alakot nyert helységnév (Suciu 2: 238) a magyarban is meghonosodott *Vasziova*-ként. Az országos helységnévrendezés során a

falu a *Vassafalva* nevet kapta, azért, mert egykor *Vassa* Istvánnak volt a birtoka. A *Vassa* csn.-hez (l. 1198: *Wassa* szn.: ÁrpSzt. 795) < szerb *Vaša* szn. < *Vasilije* szn. (Grković: RIS. 50). – Vö. **Boksánbánya**.

Vedresábrány A Margittától nyugat-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1234 k./XV. sz.: „mon-i *Abraham*” (Györffy 1: 590); 1291–4: v. *Abraam* (uo.); 1397: *Monostorusabraham* (uo.); 1455: *Molnosabran* (ComBih. 14); 1599: *Veődreős-Abram* (Dézsm. 879); 1808: „*Abrany* (*Vedres-*) h.” (Lipszky: Rep. 1: 2); 1944: *Vedresábrány* (Hnt. 615). Az *Ábrány* hn. puszta szn.-ből keletkezett magyar névadással; vö. *Ábrahám* és *Ábrány* szócikket. A megkülönböztető szerepű régi *Monostoros-* előtag egykori premontei monostorra, a *Molnos-* pedig malmos helyre utal. A mai *Vedres-* előtagra l. a *Vedres* családnevet [1522: *Vidrws*: Kázmér: CsnSz. 1131]. A magyarból származó román *Abramuț* ‘Vedresábrány’ (Suciu 1: 23) román kicsinyítő képzővel van ellátva (Jakó 198–9; Györffy 1: 590). – Vö. **Nyírábrány**.

Végszentmihály A Versectől nyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1569–79: *S?nmihal* (Engel: TemMold. 125); 1660–66: *Sen Mihal* (uo.); 1808: „*Szent-Mihály* h.” (Lipszky: Rep. 1: 640); 1897: *Vég-Szt.-Mihály* (PallasLex. 16: 272. utáni térképen); 1947: *Lokve* (Marković: ImVojv. 107). A *Szentmihály* hn. a falu templomának védőszentjével kapcsolatos. A megkülönböztető szerepű *Vég-* előtagnak ‘peremvidéki’ értelem tulajdonítható. A hatósági úton megállapított szerb *Lokve* ‘Végszentmihály’ tkp. értelme ‘tócsák, pocsolyák’. – Vö. **Szentmihály**.

Versecvát A Versectől észak-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1421: *Wath* (Csánki 2: 109); 1554–79: *Vatin* (Engel: TemMold. 146); 1808: „*Vatina* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 722); 1882: *Vattina* (Ihász: Hnt. 363); 1909: *Verseczvát* (Mező: Hiv. Közs. 2: 1176); 1973: *Vatin* (ImMesta. 1973. 410). A *Vát* hn. puszta személynévből keletkezett; vö. 1211: *Vot* szn. (ÁrpSzt. 830). A megkülönböztető szerepű *Versec-* előtag a járási hovatartozást jelöli. – A szerb névalak *Vatin*. – Vö. **Külsóvat, Vát**.

Vizes A Krassóvártól északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *Vodnik* (Engel: TemMold. 149); 1808: „*Vodnik* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 742); 1909: *Vizes* (Mező: HivKözs. 2: 1196). Az elsődleges *Vodnik* hn. egy déli szláv *Vodnik* átvétele. Ez a *voda* ‘víz’ származéka. A hely vízbőségére utal. Az országos helységnévrendezés során megállapított *Vizes* hn. tükörfordítás eredménye (Mező: HivHn. 196). A román névalak *Vodnic* (Suciu 2: 255).

Vizeds A Nagycsanádtól délre fekvő helység fontosabb adatai: 1424: *Vizesgyan* (Csánki 1: 707); 1554–79: *Viz?šd?yan* (Engel: TemMold. 148); 1647: *Vizesgian* (Suciu 2: 252); 1723: *Visesta* (Engel: TemMold. 148); 1808: „*Vizesda* val.” (Lipszky: Rep. 1: 740); 1909: *Vizeds* (Mező: HivKözs. 2: 531). Az elsődleges *Vizesgyán* hn. személynévi eredetű utótagjához l. *Kötegyán* magyarázatát. A *Vizes-* előtag a Marosból kiszakadó Galacka-árokkaal kapcsolatos. A román *Vizejdia* (Suciu 2: 253) névalak közvetlen előzménye a magyar **Vizesgya* lehetett, amelyet ragtalan alapalkként következtettek ki a hol? kérdésre felelő helyhatározós alaknak felfogott *Vizesgyán*-ból. A *Vizeds* névalakot hatósági úton állapították meg (Mező: HivHn. 146). – Vö. **Kötegyán, Vizesgyán**.

Zold A Marzsinától délre fekvő helység fontosabb adatai: 1454: *Zolthur* (Csánki 2: 71); 1464: *Zolth* (uo.); 1554–79: *Zolt* (Engel: TemMold. 153); 1617: *Zolthul* (Suciu 2: 281); 1808: „*Zöld* h. *Zöldul* val.” (Lipszky: Rep. 1: 761). A *Zolt* > *Zold* hn. magyar személynévből, mégpedig a *Zoltán* kicsinyítő funkciójú rövidüléséből keletkezhetett. L. 1255 > 1380: *Zolta* szn. (ÁrpSzt. 855); 1404: *Zoltha* (Csánki 2: 168) egykori helység Bács megyében. Az

-ur ~ -ul végű alakváltozatok (*Zoltur, Zoltul*) román posztpozitív artikulussal (-ul) vannak ellátva. – A mai román névalak *Zolt* (Suciu 2: 281). – Vö. **Zoltán**.

Zuhogó A Nagymihálytól (Michalovce) délkelete fekvő helység fontosabb adatai: 1419: *Wyzuchugo* (Csánki 1: 398); 1427: *Sachogo* (i. m. 1: 399); 1449: *Zochogo* (uo.); 1773: *Csecheho* (LexLoc. 288); 1808: „*Csecsahó* aliis *Csecsó* h. *Cžečahow* vel *Cžečow* s.” (Lipszky: Rep. 1: 105); 1851: *Csecsaho* (Fényes: MoGSz. 1: 205); 1873: *Csecsehó* (Majtán 93); 1907: *Zuhogó* (uo.); 1920: *Čečehov* (uo.). Az elsődleges *Szucsugó* ~ *Szocsogó* helynév a falun átfolyó és jobbról a Čierna vodába (korábban a Blatná voda) ömlő, ma szlovákul *Čečehovský kanál*-nak (GeogrNázc. 1: 17) hívott patakról vonódott át a helységre; vö. 1302: „ad fluvium *Zuchugo* nominatum” (RDES. 1: 74; l. még AnjOkl. 1: 183). A víznév a magyar *szocsog* 'szotyog, cuppog' ige folyamatos melléknévi igenevéből való, és vizenyős, a láb alatt szotyogó réttel kapcsolatos. Vö. *tocsogó* 'legelő, rét, folyópart vízzel átitatott süppedékes, mocsaras része' (ÉrtSz. 6: 711). A magyar *Szocsogó*-ból a szlovákban *Čečehov* alakult, majd visszakerült a magyarba *Csecseho*-ként. Az országos helységnévrendezés során téves olvasattal *Zuhogó*-ként újították fel a régi *Zuchugo* (*Szucsugó*) névalakot (OklSz. 930; Pais: MNy. 51: 129, 64: 479; Mező: HivHn. 178).

Zsábár A Lugostól nyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1369: *Tathalas* [Tótholós] (Csánki 2: 41); 1467: *Hollod* (Csánki 2: 26); 1554–79: *Žabar* (Engel: TemMold. 154); 1597: *Sabar* (Suciu 1: 315); 1808: „*Zsabar* h. *Xabar* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 762); 1882: *Zsábár* (Ihász: Hnt. 383). A *Hollós*, *Hollód* hn. a magyar *holló* madárnév származéka. A török időben a betelepült szerbek a *Žabar* nevet ragasztották a falura. L. *Žabar*, *Žabare*, *Žabari* hn. (ImMesta. 1973. 447). A szerb helységnév köznévi előzménye a *žabar* 'békavadász; síksági, völgyi lakos; barna rétihéja' < *žaba* 'béka'. A *žabar*-nak esetleg 'holló' értelme is lehetett. – A román *Jabăr* 'Zsábár' (Suciu 1: 315) a szerbből való. – Vö. **Zsámbokrét**.

Zsupánfalva A Marzsinától délre fekvő helység fontosabb adatai: 1506–29: *Swpanesth* (Engel: TemMold. 154); 1554–79: *Župan?št* (uo.); 1808: „*Zsupunesty* vel *Supanesti* val. *Xupanesti* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 765); 1909: *Zsupánfalva* (Mező: HivKözs. 2: 1230). Az elsődleges *Zsupanest* hn. a román *Jupanesti* > *Jupînesti* hn. (Suciu 1: 320) átvétele. Ennek tövében egy szerb *Župan* (tkp. 'ispán') szn. rejlik, amely a románban is használatos volt. A román helységnévet idővel magához hasonította a bizonytalan eredetű, a *jupan*-nal etimológiailag nem feltétlenül azonos román *jupîn* 'uraság, úr, tulajdonos'. – A *Zsupánfalva* névalakot hatósági úton állapították meg tükörfordításszerű magyarosítással (Mező: HivHn. 197; Jordan: TopRom. 209; Cioranescu: DiccEtRum. 457). – Vö. **Zsuppány**.

Zsuppány A Bozsortól nyugat-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1446: *Suppan* (Csánki 2: 72); 1453: *Felső-Supan* (Suciu 1: 320); 1454: *Also-Supan* (uo.); 1554–79: *Župan* (Engel: TemMold. 154); 1808: „*Zsuppán* val. *Xuppan* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 765); 1882: *Zsuppány* (Ihász: Hnt. 385). A személynévként (*Župan*: Grković: RIS. 94) is használatos szerb-horvát *župan* 'ispán' fn.-ből keletkezett. A bitoklást kifejező *-jb*, *-ja*, *-je* képzős származékából való a szerb-horvát *Županja* hn. (ImMesta. 1973. 452), *Županje* hn. (uo.). A román *Jupani* 'Zsuppány' (Suciu 1: 320) a szerbből való (Jordan: TopRom. 209). – Vö. **Zsupánfalva**.